
Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine, in gospodarska uspešnost v Evropski uniji

Poročilo o analizi na panožni ravni, september 2019
Tretja izdaja

Skupni projekt Evropskega patentnega urada in
Urada Evropske unije za intelektualno lastnino

Predgovor

Inovacije so ključni sestavni del strategije za rast, ki so jo sprejele Evropska unija (EU) in njene države članice ter številne druge države. Cilj je ustvariti konkurenčnejše gospodarstvo z višjo stopnjo zaposlenosti. Doseganje tega cilja je odvisno od več različnih dejavnikov, pri čemer se učinkovit sistem pravic intelektualne lastnine (PIL) zaradi sposobnosti intelektualne lastnine, da spodbuja ustvarjalnost in inovativnost v celotnem gospodarstvu, nedvomno uvršča med najpomembnejše.

Urad Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO) in Evropski patentni urad (EPO) sta leta 2013 združila moči ter opravila študijo, v kateri sta količinsko opredelila prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, h gospodarstvu EU, da bi oblikovalcem politike in javnosti zagotovila natančnejše informacije.

Ta študija je bila zdaj drugič posodobljena in je pokazala, da so v vmesnem obdobju panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, postale še bolj neločljivo povezane z BDP, zaposlenostjo in trgovino v Evropi.

Evropa ima že dolgo tradicijo spodbujanja ustvarjalnosti in inovativnosti: države članice Evropske unije in Evropske patentne organizacije so imele pomembno vlogo pri oblikovanju sodobnega in uravnoveženega sistema pravic intelektualne lastnine, ki zagotavlja ustrezno nagrado inovatorjem in tudi spodbuja tržno konkurenčnost. V današnjem svetu vse bolj globaliziranih trgov in na znanju temelječega gospodarstva je ključno zagotoviti, da bo ta sistem še naprej učinkovit za izvajanje novih inovacijskih politik. Pri tej nalogi je bistvenega pomena, da razprava o vlogi intelektualne lastnine pri podpiranju inovacij in ustvarjalnosti temelji na trdnih dokazih.

Prva skupna študija, ki je bila izvedena leta 2013, je pokazala, da so panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v obdobju 2008–2010 predstavljale 39 % gospodarske dejavnosti in 26 % delovnih mest v EU, kar potrjuje pomembnost intelektualne lastnine za evropsko gospodarstvo. Študija je bila ponovljena leta 2016 in je zajemala obdobje 2011–2013, pokazala pa je, da so se tudi med resno finančno krizo in recesijo v večjem delu Evrope panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, bolje spopadale s težkimi razmerami kot preostalo gospodarstvo.

Da bi ohranili vrednost študije, tretja izdaja vključuje nove elemente, ki zagotavljajo bistveno boljši pregled nad razmerami v panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v Evropi. Posodobljena je bila zbirka podatkov, ki se uporablja za opredelitev panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, zaradi česar je bil posodobljen tudi seznam zadevnih sektorjev. Poleg tega poročilo upošteva najnovejša prednostna področja oblikovalcev politik v Evropi in zunaj nje, saj vključuje posebno poglavje o gospodarskem pomenu tehnologij za ublažitev podnebnih sprememb in sektorjih informacijske tehnologije, ki so gonilna sila četrte industrijske revolucije (4IR). Nenazadnje to poročilo poleg podatkov za države članice EU vključuje tudi informacije za Islandijo, Norveško in Švico.

Ta nova izdaja poročila kaže, da so deleži panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v zaposlovanju in BDP v EU višji kot v študiji iz leta 2016, kar potrjuje naraščajoči pomen intelektualne lastnine v sodobnih gospodarstvih.

To so pomembne ugotovitve, ki dodatno poudarjajo prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, k evropski blaginji in konkurenčnosti. Upamo, da se bodo bralci lahko oprli na informacije iz te posodobljene študije, da bi zagotovili nadaljnjo trdnost ne le našega sistema

intelektualne lastnine, temveč tudi evropskega gospodarstva, v katerem ima zadevni sistem tako pomembno vlogo.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Archambeau', with a long horizontal stroke extending to the right.

Christian Archambeau
Izvršni direktor urada EUIPO

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'António Campinos', with a large initial 'A' and a long horizontal stroke extending to the right.

António Campinos
Predsednik urada EPO

Ekipa skupnega projekta

Urad EUIPO

Nathan Wajsman, glavni ekonomist
Michał Kazimierczak, ekonomist
Carolina Arias Burgos, ekonomistka
Francisco García Valero, ekonomist

Urad EPO

Yann Ménière, glavni ekonomist
George Lazaridis, ekonomist
Ilja Rudyk, ekonomist
Karin Terzic, pomočnica

Zahvala

Urad Skupnosti za rastlinske sorte (CPVO) je med pripravo tega poročila predložil koristne prispevke in podatke.

Eurostat (statistični urad Evropske unije) in statistični uradi Španije, Švice in Združenega kraljestva so zagotovili dragoceno pomoč pri zapolnjevanju vrzeli v objavljenih statističnih podatkih.

Avtorji so hvaležni tudi za pripombe o osnutku poročila, ki so jih predložile številne službe Evropske komisije, pa tudi za pripombe Hansueli Stamm in Eimana Maghudude iz Švicarskega zveznega inštituta za intelektualno lastnino in Cataline Martínez iz Španskega nacionalnega sveta za raziskave (CSIC).

O tej študiji

Ena od nalog urada EUIPO je prek Evropskega opazovalnega urada za kršitve pravic intelektualne lastnine (v nadaljnjem besedilu: opazovalni urad)¹ zagotavljati z dokazi podprte podatke o učinku, vlogi in javnemu dojetanju intelektualne lastnine v gospodarstvu Evropske unije (EU). Opazovalni urad za uresničevanje tega cilja izvaja program socialno-ekonomskih študij.

Podobno strateški načrt Evropskega patentnega urada (EPO) za leto 2023 daje prednost izvajanju gospodarskih študij, da bi se zadostilo čedalje večjemu povpraševanju deležnikov po večji ozaveščenosti o vplivu evropskega patentnega sistema in njegovega razvoja.

To poročilo, ki je bilo pripravljeno v okviru skupnega projekta med uradoma EUIPO in EPO, ter h kateremu so prispevali tudi drugi uradi za intelektualno lastnino, službe Evropske komisije in mednarodne organizacije, je tretja pomembna študija, ki je rezultat tega sodelovanja, pri čemer sta urada prvo študijo objavila leta 2013,² drugo pa leta 2016.³ Namen poročila je zagotoviti posodobljeno presojo, koliko gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo različne vrste PIL, skupaj prispevajo h gospodarstvu EU kot celoti in gospodarstvom posameznih evropskih držav. Čeprav to poročilo količinsko opredeljuje skupni prispevek panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, pa ne prikazuje vzročne povezave med pravicami intelektualne lastnine in ekonomskimi spremenljivkami.

Študija zajema širok razpon pravic intelektualne lastnine⁴ – blagovne znamke, patente, modele, avtorske pravice, geografske označbe in žlahtniteljske pravice – ter upošteva različne gospodarske kazalnike, zlasti bruto domači proizvod (BDP), zaposlenost, zunanjo trgovino in plače. V njej niso navedena priporočila glede politike, saj to ni njen namen. Namesto tega je namenjena zagotavljanju dokazov, ki jih lahko oblikovalci politike uporabljajo pri svojem delu, in temu, da se bo uporabljala kot podlaga za ozaveščanje o intelektualni lastnini po vsej Evropi.

Študija iz leta 2013 je zajela obdobje 2008–2010, posodobljena študija iz leta 2016 pa obdobje 2011–2013. Najnovejša študija proučuje obdobje 2014–2016. Da bi zagotovili primerljivost treh študij, je bila v vseh uporabljena ista metodologija kot v prejšnjih študijah. Vendar je bilo narejenih več izboljšav v zvezi z osnovnimi podatki in metodologijo. Posodobljeno je bilo usklajevanje, ki se uporablja za opredelitev panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, da bi zagotovili, da izbor odraža nedavni razvoj. Poleg tega so bili v to študijo vključeni podatki za Islandijo, Norveško in Švico, s katerimi so bili dopolnjeni podatki za države članice EU.

Zaradi vse večjega poudarka, ki ga oblikovalci politik in vodje podjetij v Evropi ter zunaj nje dajejo razvoju tehnologij za boj proti podnebnim spremembam, je bilo v študijo iz leta 2016 vključeno poglavje o gospodarskem pomenu tehnologij za blažitev podnebnih sprememb, ki je bilo v tej izdaji posodobljeno. V tem poglavju je podrobneje analiziran gospodarski pomen gospodarskih panog, vključenih v razvoj zadevnih tehnologij, in sicer na podlagi podatkov o patentnih prijavih pri uradu EPO. Poleg tega je bilo v to poročilo vključeno tudi novo poglavje o četrti industrijski revoluciji,

¹ Opazovalni urad je bil na podlagi Uredbe (EU) št. 386/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. aprila 2012, ki je začela veljati 5. junija 2012, pripojen Uradu za usklajevanje na notranjem trgu (UUNT). Urad UUNT se je 23. marca 2016, ko je začela veljati Uredba (EU) 2015/2424, preimenoval v Urad Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO). V tem poročilu se razen v bibliografskih referencah uporablja novo ime urada.

² UUNT/EPO: „Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine: prispevek h gospodarski uspešnosti in zaposlovanju v Evropski uniji“, september 2013.

³ EPO/EUIPO: „Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo pravice intelektualne lastnine, in gospodarska uspešnost v Evropski uniji“, oktober 2016.

⁴ Intelektualna lastnina je običajno – ne pa vedno – rezultat inovativnosti. Njen pomen je širši od izraza „pravice intelektualne lastnine“, saj vključuje tudi druge vrste znanja, kot so poslovne skrivnosti in poslovne metode. V tej študiji se izraz „pravice intelektualne lastnine“ uporablja za sklicevanje na šest različnih pravic, vključenih v analizo: patente, blagovne znamke, registrirane modele, avtorske pravice, geografske označbe in žlahtniteljske pravice.

ki prav tako temelji na podatkih o patentih, da bi se upošteval velik učinek digitalne preobrazbe v številnih panogah.

Povzetek

Glavne ugotovitve

- V gospodarstvu EU je trenutno 353 panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v primerjavi s 342, ugotovljenimi v prejšnji študiji (2016). V približno dveh tretjinah teh panog se intenzivno uporablja več pravic intelektualne lastnine.
- Panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, so v obdobju 2014–2016 ustvarile 29,2 % vseh delovnih mest v EU. V povprečju je bilo v EU v tem obdobju v teh gospodarskih panogah zaposlenih skoraj 63 milijonov ljudi. Poleg tega je bilo dodatnih 21 milijonov delovnih mest ustvarjenih v gospodarskih panogah, ki dobavljajo blago ali zagotavljajo storitve gospodarskim panogam, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL. Če se upoštevajo posredna delovna mesta, se skupno število delovnih mest, odvisnih od PIL, povzpne na 83,8 milijona (38,9 %).
- V istem obdobju so gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, ustvarile skoraj 45 % skupne gospodarske dejavnosti (BDP) v EU v vrednosti 6,6 bilijona EUR. Prav tako so pomenile večino trgovine EU s preostalim svetom in ustvarile trgovinski presežek, s čimer so pripomogle k ohranjanju splošne uravnoteženosti zunanje trgovine EU.
- V gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, so plače precej višje kot v drugih gospodarskih panogah, pri čemer so dodatki k plači v teh panogah za 47 % višji kot v drugih gospodarskih panogah. To je v skladu z dejstvom, da je dodana vrednost na delavca višja v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, kot v drugih gospodarskih panogah.
- Primerjava rezultatov te študije z rezultati študije iz leta 2016 razkriva, da se je relativni prispevek panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, h gospodarstvu EU med obdobjema 2011–2013 (študija iz leta 2016) in 2014–2016 (sedanja študija) povečal, tudi po upoštevanju spremembe števila panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL.
- Med panogami, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, se je v zadnjih letih povečal gospodarski pomen panog, vključenih v razvoj tehnologij za blažitev podnebnih sprememb, ter panog, povezanih s četrto industrijsko revolucijo. V obdobju 2014–2016 so panoge, vključene v razvoj tehnologij za blažitev podnebnih sprememb, zagotavljale 2,5 % delovnih mest in ustvarile 4,7 % BDP v EU, panoge, povezane s četrto industrijsko revolucijo, pa so zagotavljale 1,9 % delovnih mest in ustvarile 3,9 % BDP.
- Prvič so primerljivi rezultati o prispevku panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, k BDP in zaposlovanju prikazani tudi za Islandijo, Norveško in Švico. Prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, k BDP je bil na Norveškem nad povprečjem EU, na Islandiji in v Švici pa pod njim. Prispevek k zaposlovanju je bil na Islandiji in v Švici nad povprečjem EU, na Norveškem pa pod njim.

Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v gospodarstvu EU

Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, so opredeljene⁵ kot gospodarske panoge, ki imajo v primerjavi z drugimi gospodarskimi panogami, v katerih se uporabljajo PIL, nadpovprečno lastništvo PIL⁶ na zaposlenega. To načeloma pomeni, da je v EU panoga opredeljena kot panoga, v kateri se intenzivno uporabljajo PIL, če za vsaj eno od zadevnih pravic intelektualne lastnine število teh pravic na zaposlenega presega povprečje vseh panog v EU, ki uporabljajo isto pravico intelektualne lastnine. Kot je prikazano v poglavjih 6 in 7, je največ teh panog v sektorjih proizvodnje, tehnologije in poslovnih storitev.

Vendar je treba poudariti, da se PIL v določenem obsegu in največkrat v kombinacijah uporabljajo v večini gospodarskih panog. V tej študiji, ki je osredotočena le na gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, je zajet le tisti del evropskega gospodarstva, v katerem so PIL najpomembnejše.⁷

Prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, h glavnima gospodarskima kazalnikoma – zaposlenosti in donosu –, je povzet v preglednicah 1 in 2.^{8,9}

Razvidno je, da so gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v obdobju 2014-2016 ustvarile 29,2 % vseh delovnih mest v EU, od tega jih je bilo 22 % v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo blagovnih znamk, 14 % v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo modelov, 11 % v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo patentov, 5,5 % v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo avtorskih pravic, manjša deleža pa v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo geografskih označb in žlahtniteljskih pravic.¹⁰ V tem obdobju je bilo v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, povprečno zaposlenih skoraj 63 milijonov Evropejcev od skupno približno 216 milijonov vseh zaposlenih v Evropi. Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, prispevajo k neposrednim delovnim mestom, poleg tega pa ustvarjajo delovna mesta tudi v drugih gospodarskih panogah, v katerih se PIL ne uporabljajo intenzivno in ki gospodarskim panogam, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, dobavljajo blago ali zagotavljajo storitve kot vložke v njihove proizvodne postopke. Z uporabo vhodno-izhodnih preglednic EU,¹¹ ki jih je objavil Eurostat, je mogoče izračunati ta posredni učinek na zaposlovanje v gospodarskih panogah, v katerih se PIL ne uporabljajo intenzivno. Če se upošteva ta posredni učinek, se skupno število delovnih mest, odvisnih od PIL, povzpne na skoraj 84 milijonov (38,9 %).

Rezultati so povzeti v preglednici 1, ki prikazuje razčlenitev po neposrednih in posrednih delovnih mestih.

⁵ Glej poglavje 5 o metodologiji. Zaradi posebnih značilnosti avtorskih pravic, geografskih označb in žlahtniteljskih pravic so se zanje morali uporabljati različni pristopi.

⁶ V tem poročilu se izraza „uporaba PIL“ in „lastništvo PIL“ uporabljata kot sopomenki in ju je treba v vseh primerih razumeti kot lastništvo PIL.

⁷ V panogah, za katere je bilo v tem poročilu ugotovljeno, da se v njih intenzivno uporabljajo PIL, je bilo 73 % blagovnih znamk Evropske unije, 83 % registriranih modelov Skupnosti, 86 % evropskih patentov in 96 % žlahtniteljskih pravic v Skupnosti, registriranih v obravnavanem obdobju.

⁸ Da bi se čim bolj zmanjšal vpliv podatkovnih vrzeli v gospodarski statistiki in preprečilo pripisovanje prevelikega pomena določenemu letu, so bili gospodarski kazalniki izračunani kot povprečje za obdobje 2014–2016.

⁹ Opozoriti je treba, da delež v BDP in zaposlenosti ne odraža nujno stopnje inovativnosti države, ampak pomembnost teh panog v njenem gospodarstvu.

¹⁰ Skupni prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, je manjši od seštevka gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo blagovne znamke, patenti, modeli, avtorske pravice, žlahtniteljske pravice in geografske označbe, saj se v številnih gospodarskih sektorjih intenzivno uporablja več pravic intelektualne lastnine. Vendar metodologija študije preprečuje dvakratno upoštevanje prispevkov gospodarskih panog.

¹¹ Vhodno-izhodne preglednice prikazujejo pretok blaga in storitev med vsemi gospodarskimi panogami v gospodarstvu.

Preglednica 1: Neposredni in posredni prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, k zaposlovanju, povprečje v obdobju 2014–2016

Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL	Delovna mesta (neposredna)	Delež vseh delovnih mest (neposrednih)	Delovna mesta (neposredna in posredna)	Delež vseh delovnih mest (posrednih in neposrednih)
Panoge z intenzivno uporabo blagovnih znamk	46 700 950	21,7 %	65 047 936	30,2 %
Panoge z intenzivno uporabo modelov	30 711 322	14,2 %	45 073 288	20,9 %
Panoge z intenzivno uporabo patentov	23 571 234	10,9 %	34 740 674	16,1 %
Panoge z intenzivno uporabo avtorskih pravic	11 821 456	5,5 %	15 358 044	7,1 %
Panoge z intenzivno uporabo geografskih označb	n. r.	n. r.	399 324	0,2 %
Panoge z intenzivno uporabo žlahtniteljskih pravic	1 736 407	0,8 %	2 618 502	1,2 %
Vse gospodarske panoge z intenzivno uporabo PIL	62 962 766	29,2 %	83 807 505	38,9 %
Vsa delovna mesta v EU			215 520 333	

Opomba: zaradi prekrivajoče se uporabe pravic intelektualne lastnine seštevek številka za posamezne PIL presega skupno število za gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL.

Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, poleg delovnih mest prispevajo tudi h gospodarskemu donosu, ki se meri z BDP. Preglednica 2 kaže, da se na splošno več kot 45 % BDP EU ustvari v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, pri čemer gospodarske panoge z intenzivno uporabo blagovnih znamk pomenijo 37-odstotni delež, gospodarske panoge z intenzivno uporabo modelov 16-odstotni delež, gospodarske panoge z intenzivno uporabo patentov 16-odstotni delež, gospodarske panoge z intenzivno uporabo avtorskih pravic 7-odstotni delež, deleža gospodarskih panog z intenzivno uporabo geografskih označb in žlahtniteljskih pravic pa sta manjša. Poglavje 7 vsebuje podrobnejšo razčlenitev prispevkov teh panog k nacionalnim gospodarstvom držav članic EU in treh držav, ki niso članice EU, vključenih v to študijo.

Preglednica 2: Prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, k BDP, povprečje za obdobje 2014–2016

Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL	Dodana vrednost/BDP (v milijonih EUR)	Delež skupnega BDP EU
Panoge z intenzivno uporabo blagovnih znamk	5 447 857	37,3 %
Panoge z intenzivno uporabo modelov	2 371 282	16,2 %
Panoge z intenzivno uporabo patentov	2 353 560	16,1 %
Panoge z intenzivno uporabo avtorskih pravic	1 008 383	6,9 %
Panoge z intenzivno uporabo geografskih označb	20 155	0,1 %
Panoge z intenzivno uporabo žlahtniteljskih pravic	181 570	1,2 %
Vse gospodarske panoge z intenzivno uporabo PIL	6 551 768	44,8 %
Skupni BDP EU	14 621 518	

Opomba: zaradi prekrivajoče se uporabe pravic intelektualne lastnine seštevek številke za posamezne PIL presega skupno število za gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL.

Primerjava rezultatov te študije in rezultatov študije iz leta 2016 kaže, da je bil prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, h gospodarstvu EU v obdobju 2014–2016 nekoliko večji kot v obdobju 2011–2013. Vendar je primerjava otežena, ker je bil med zadevnima obdobjema posodobljen Evropski sistem nacionalnih in regionalnih računov (ESR), ki ga uporablja Eurostat. Poleg tega je bilo usklajevanje, ki se uporablja za opredelitev panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, posodobljeno, da bi zagotovili, da študija odraža sedanjo strukturo gospodarstva EU, zaradi česar pa se je število teh panog s 342 v študiji iz leta 2016 povečalo na 353 v tej študiji. Zaradi te posodobitve se je povečal prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, k BDP in zaposlovanju. V preglednici 3 so bile preračunane številke za obdobje 2011–2013 z uporabo novih opredelitev, da bi se ponazoril vpliv teh sprememb.

Preglednica 3: Primerjava glavnih rezultatov: študija iz leta 2016 v primerjavi s študijo iz leta 2019

Prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL	Študija iz leta 2016 (izvirna)	Študija iz leta 2016 (novi izračuni nacionalnih računov, nove panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL)	Študija iz leta 2019 (novi izračuni nacionalnih računov, nove panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL)
Delovna mesta (neposredna)	27,8 %	28,6 %	29,2 %
BDP	42,3 %	44,0 %	44,8 %
Skupna trgovina z blagom	89,3 %	88,8 %	92,5 %
Skupna trgovina z blagom in storitvami	<i>ni izračunano</i>	78,1 %	81,0 %

V prvem stolpcu je rezultat za obdobje 2011–2013, naveden v študiji iz leta 2016. V drugem stolpcu so preračunani rezultati študije iz leta 2016 za isto obdobje, pri čemer so se upoštevali novi nacionalni računovodski izračuni in novi seznam panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL. Tretji stolpec prikazuje rezultate te študije (za obdobje 2014–2016), zato je neposredno primerljiv z drugim stolpcem.

Tudi če se upoštevajo učinki statističnih revizij, je razvidno, da se je prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, med obdobjema 2011–2013 (študija iz leta 2016) in 2014–2016 (študija iz leta 2019) povečal.

Zdi se tudi, da so se v težkih gospodarskih razmerah v obdobju 2014–2016 delovna mesta v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v primerjavi z zaposlenostjo na splošno ohranila precej bolje. Skupno število delovnih mest v EU se je z 215,8 milijona v obdobju 2011–2013 nekoliko zmanjšalo na 215,5 milijona v obdobju 2014–2016, kar pomeni 0,1-odstotno zmanjšanje, medtem ko se je število delovnih mest v 353 gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, z 61,7 milijona povečalo na 63 milijonov (1 %).

Ker 44,8 % BDP (dodane vrednosti) v gospodarstvu in 29,2 % delovnih mest ustvarijo gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, je dodana vrednost *na zaposlenega* večja v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, kot v drugih delih gospodarstva. Ekonomske teorije kažejo, da je mogoče pričakovati, če je vse ostalo enako, da se v gospodarskih panogah, v katerih povprečni delavec ustvari več dodane vrednosti, delavcem izplačujejo višje plače kot v drugih gospodarskih panogah. Zato je zanimivo proučiti, ali je ta večja dodana vrednost izražena v plačah v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL.

Kot je prikazano v preglednici 4, so plače v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, dejansko višje od plač v gospodarskih panogah, v katerih se PIL ne uporabljajo intenzivno. Povprečna tedenska plača v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, znaša 801 EUR, v primerjavi s 544 EUR v gospodarskih panogah, v katerih se PIL ne uporabljajo intenzivno – razlika je 47-odstotna. Ta „dodatek k plači“ je 29-odstoten v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo geografskih označb, 40-odstoten v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo modelov, 48-odstoten v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo blagovnih znamk, 59-odstoten v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo avtorskih pravic in 72-odstoten v gospodarskih panogah z intenzivno uporabo patentov.

Preglednica 4: Splošni stroški dela v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v letu 2016

Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL	Splošni stroški dela (EUR na teden)	Dodatek (v primerjavi z gospodarskimi panogami, v katerih se PIL ne uporabljajo intenzivno)
Panoge z intenzivno uporabo blagovnih znamk	805	48 %
Panoge z intenzivno uporabo modelov	761	40 %
Panoge z intenzivno uporabo patentov	934	72 %
Panoge z intenzivno uporabo avtorskih pravic	867	59 %
Panoge z intenzivno uporabo geografskih označb	705	29 %
Panoge z intenzivno uporabo žlahtniteljskih pravic*	n. r.	n. r.
Vse gospodarske panoge z intenzivno uporabo PIL	801	47 %
Gospodarske panoge, v katerih se PIL ne uporabljajo intenzivno	544	
Vse gospodarske panoge (vključene v SSP**)	654	

*Ni izračunano zaradi pomanjkanja statističnih podatkov o plačah za kmetijstvo.

**Strukturna statistika podjetij, ki jo objavlja Eurostat.

V primerjavi s stanjem leta 2013 (preračunano z uporabo novega seznama panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL) se je dodatek k plači nekoliko povešal, in sicer s 45 % na 47 %, kar odraža zlasti visoka povišanja dodatkov k plači v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo patenti in modeli.

Proučena je tudi vloga gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v zunanji trgovini EU. V poročilu iz leta 2016 je bila predstavljena samo trgovina z blagom. Od takrat je Eurostat začel zagotavljati tudi podatke o trgovini s storitvami, zato sta v sedanjem poročilu ti vrsti trgovine obravnavani ločeno. Večji del trgovine EU ustvarijo gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL. Na prvi pogled je morda nekoliko presenetljivo, da gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, pomenijo tako velik delež trgovine. Razlog za to je, da so celo nekatere gospodarske panoge, ki proizvajajo proizvode, kot je energija, panoge z intenzivno uporabo PIL,¹² po drugi strani pa so številne dejavnosti, pri katerih se PIL ne uporabljajo intenzivno, tudi nemenjalne.¹³ Zato 89 % uvoza blaga v EU predstavljajo proizvodi gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL. Vendar gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, pomenijo celo večji delež v izvozu blaga iz EU, in sicer 96 %. V primeru trgovine s storitvami je delež panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, manjši, saj uvoz teh storitev

¹² Panoga razreda 0610 klasifikacije NACE (*Pridobivanje surove nafte*) je panoga z intenzivno uporabo patentov.

¹³ Na primer storitvene gospodarske panoge, kot so tiste iz oddelka 86 (*Zdravstvo*) in 96 klasifikacije NACE (*Druge storitvene dejavnosti*). Take storitve se na splošno porabijo na kraju njihove proizvodnje.

predstavlja 57,4 % vseh uvoženih storitev, izvoz pa 53,7 % vseh izvoženih storitev. Če se upoštevata trgovina z blagom in storitvami, so panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, leta 2016 ustvarile 80 % uvoza EU in 82 % izvoza EU.

EU kot celota je imela leta 2016 skupni trgovinski presežek v višini približno 166 milijard EUR ali 1,1 % BDP. Trgovinski presežek v panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, je bil še večji, in sicer 182 milijard EUR, s čimer se je izravnal majhen primanjkljaj v trgovini v panogah, v katerih se PIL ne uporabljajo intenzivno.

V preglednici 5 so povzeti obsegi trgovanja v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, na podlagi podatkov iz leta 2016.¹⁴

Preglednica 5: Zunanja trgovina EU v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v letu 2016

Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL	Izvoz (v milijonih EUR)	Uvoz (v milijonih EUR)	Čisti izvoz (v milijonih EUR)
Panoge z intenzivno uporabo blagovnih znamk	1 613 366	1 600 703	12 663
Panoge z intenzivno uporabo modelov	1 261 774	1 194 885	66 889
Panoge z intenzivno uporabo patentov	1 438 117	1 307 850	130 267
Panoge z intenzivno uporabo avtorskih pravic	294 856	202 738	92 119
Panoge z intenzivno uporabo geografskih označb*	12 490	1 360	11 130
Panoge z intenzivno uporabo žlahtniteljskih pravic*	7 552	3 885	3 667
Skupaj gospodarske panoge z intenzivno uporabo PIL	2 122 465	1 940 510	181 955
SKUPAJ TRGOVINA EU	2 590 889	2 425 202	165 687

Opomba: zaradi prekrivajoče se uporabe pravic intelektualne lastnine seštevek številka za posamezne PIL presega skupno število za gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL.

*Samo blago.

Trgovinski presežek je najvišji v panogah z intenzivno uporabo patentov, sledijo pa jim panoge z intenzivno uporabo avtorskih pravic in panoge z intenzivno uporabo modelov.

Podrobnejša proučitev dejavnosti gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v okviru enotnega trga EU razkriva delitev dela med državami članicami EU. Države, kot so Avstrija, Danska, Finska, Luksemburg, Malta, Nemčija in Švedska, so nad povprečjem EU z vidika ustvarjanja PIL na zaposlenega. Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v drugih državah članicah EU, kot so Češka, Madžarska, Romunija in Slovaška, imajo največji delež delovnih mest, pripisanih družbam s sedežem v drugih državah. Kot je prikazano v preglednici 6, je na splošno 22,7 % delovnih mest v EU v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, ustvarjenih v podružnicah tujih družb, od katerih jih večina izvira iz druge države članice EU. Samo v Estoniji, na Irskem, Nizozemskem in v Veliki Britaniji podjetja iz držav, ki niso članice EU, ustvarijo več delovnih mest kot podjetja iz drugih držav članic EU.

¹⁴ Kot velja pri izračunih glede števila delovnih mest in BDP, se seštevek številka za posamezne pravice intelektualne lastnine ne ujema s skupnim številom za gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, ker se v številnih gospodarskih panogah intenzivno uporablja več pravic intelektualne lastnine. Vendar metodologija študije preprečuje dvakratno upoštevanje prispevkov gospodarskih panog.

Preglednica 6: Delež delovnih mest v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, pripisanih tujim družbam, v obdobju 2014–2016, povprečje EU

Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL	Delež EU	Delež, ki ne vključuje EU	Skupni nedomači delež
Panoge z intenzivno uporabo blagovnih znamk	11,5 %	9,2 %	20,6 %
Panoge z intenzivno uporabo modelov	13,0 %	9,8 %	22,8 %
Panoge z intenzivno uporabo patentov	14,5 %	12,0 %	26,5 %
Vse gospodarske panoge z intenzivno uporabo PIL	12,9 %	9,8 %	22,7 %

Opomba: „tuja“ podjetja so podjetja s sedežem v drugi državi.

Nenazadnje se podatki o patentih uporabljajo za opredelitev gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL in ki so dejavne na področju tehnologij za blažitev podnebnih sprememb, namenjenih zmanjšanju ali preprečevanju emisij toplogrednih plinov,¹⁵ in tehnologij četrte industrijske revolucije, pri čemer so oboje razširjene v številnih sektorjih in posebno pomembne za gospodarstvo EU. Skupaj je tako bilo 9,4 % vseh evropskih patentov, obravnavanih v obdobju 2010-2014, povezanih s tehnologijami za blažitev podnebnih sprememb, 1,9 % pa jih je bilo povezanih s tehnologijami četrte industrijske revolucije.

25 gospodarskih panog, v katerih se intenzivno razvijajo tehnologije za blažitev podnebnih sprememb, je še posebno pomembnih, saj bodo imele tehnologije za blažitev podnebnih sprememb pomembno vlogo pri doseganju ciljev iz Pariškega sporazuma o podnebnih spremembah, evropska podjetja pa so med vodilnimi v svetu na področju številnih tehnologij te vrste. Ti sektorji predstavljajo 2,5 % delovnih mest in 4,7 % gospodarske dejavnosti v EU, njihov prispevek pa se je od obdobja 2011–2013 povečal. Zaposleni v teh panogah prejemajo tudi veliko večje plačilo kot delavci v drugih panogah. Dodatek k plači v panogah, dejavnih na področju tehnologij za blažitev podnebnih sprememb, je 93,3 % v primerjavi s panogami, v katerih se PIL ne uporabljajo intenzivno, kar je skoraj dvakratnik „dodatka k plači“ v panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, na splošno (47 %).

Četrta industrijska revolucija temelji na internetu stvari in vključuje številne druge tehnologije, kot sta računalništvo v oblaku in umetna inteligenca. 16 gospodarskih panog, ki intenzivno razvijajo tehnologije četrte industrijske revolucije (največ jih je v naprednih proizvodnih sektorjih), predstavljajo 1,9 % delovnih mest v EU in 3,9 % BDP EU, tudi njihov prispevek pa se je od obdobja 2011–2013 povečal. Dodatek k plači v panogah, dejavnih na področju tehnologij četrte industrijske revolucije, je še večji kot v panogah, dejavnih na področju tehnologij za blažitev podnebnih sprememb, in znaša 104,3 % (v primerjavi z gospodarskimi panogami, v katerih se PIL ne uporabljajo intenzivno).

Te številke so podskupina gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo patenti, zato so že vključene v skupne številke v preglednicah 1–5.

¹⁵ Opredelitev tehnologije za blažitev podnebnih sprememb temelji na sistemu označevanja Y02/Y04S urada EPO, ki je del kooperativne klasifikacije patentov. Zajema izbrane tehnologije, ki nadzorujejo, zmanjšujejo ali preprečujejo antropogene emisije toplogrednih plinov [TGP] v okviru Kjotskega protokola in Pariškega sporazuma. Vključuje na primer tehnologije, ki pomagajo zmanjševati emisije toplogrednih plinov, povezane s proizvodnjo, prenosom ali distribucijo energije, tehnologije, ki omogočajo zajemanje, shranjevanje, sekvestracijo ali odstranjevanje toplogrednih plinov, ter informacijske in komunikacijske tehnologije za zmanjšanje njihove lastne porabe energije.

Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v gospodarstvih Islandije, Norveške in Švice

Poleg podatkov za 28 držav članic EU ta študija vključuje tudi osnovne rezultate za države združenja Efta, tj. Islandijo, Norveško in Švico.¹⁶ Prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, k zaposlovanju in BDP v teh državah je prikazan v spodnji preglednici 7. Povprečje EU je vključeno za primerjavo.

Preglednica 7: Prispevek gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, k BDP v državah združenja Efta, povprečje za obdobje 2014–2016

Gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL	Delovna mesta (neposredna)	Delež vseh delovnih mest (neposrednih)	BDP (v milijonih EUR)	Delež BDP
Panoge z intenzivno uporabo blagovnih znamk				
IS	40 029	23,0 %	5 267	33,1 %
NO	477 143	18,8 %	150 312	42,5 %
CH	1 023 493	23,4 %	200 892	34,4 %
Panoge z intenzivno uporabo modelov				
IS	14 542	8,3 %	1 060	6,7 %
NO	256 256	10,1 %	83 443	23,6 %
CH	657 143	15,0 %	114 456	19,6 %
Panoge z intenzivno uporabo patentov				
IS	11 561	6,6 %	1 499	9,4 %
NO	284 366	11,2 %	100 543	28,4 %
CH	583 563	13,5 %	123 513	21,1 %
Panoge z intenzivno uporabo avtorskih pravic				
IS	13 547	7,8 %	1 017	6,4 %
NO	146 977	5,8 %	18 210	5,1 %
CH	252 252	5,8 %	37 902	6,5 %
Vse gospodarske panoge z intenzivno uporabo PIL				
IS	50 939	29,2 %	6 294	39,6 %
NO	669 540	26,3 %	173 460	49,1 %
CH	1 341 482	30,7 %	241 518	41,3 %
Vse gospodarske panoge z intenzivno uporabo PIL (EU)	62 962 766	29,2 %	6 551 768	44,8 %

Opomba: zaradi prekrivajoče se uporabe pravic intelektualne lastnine seštevek številka za posamezne PIL presega skupno število za gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL.

Na Norveškem je prispevek panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, k njenemu BDP nad povprečjem EU, v Švici pa je nad povprečjem EU prispevek teh panog k zaposlenosti.

¹⁶ Pri izračunu prispevka panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v teh državah, se je predpostavljalo, da so panoge z intenzivno uporabo PIL v EU-28 tudi v teh treh državah panoge z intenzivno uporabo PIL. Poleg tega zaradi pomanjkljivih podatkov ni bilo mogoče izračunati prispevka panog z intenzivno uporabo geografskih označb in panog z intenzivno uporabo žlahtniteljskih pravic v teh treh državah.

Metodologija in podatki

Osnovna metodologija te študije je enaka metodologiji, uporabljeni v prejšnjih študijah. Kljub temu je za to, da bi se zagotovila samostojnost poročila, njegov velik del, natančneje poglavje 5 in dodatek 11, namenjen dokumentiranju te metodologije. Za to obstajata dva glavna razloga:

- (1) zaradi zapletenosti obravnave velike količine podatkov iz 28 držav članic, shranjenih v več velikih podatkovnih zbirkah, je bila potrebna nova in napredna metodologija za primerjavo podatkov;
- (2) zaradi preglednosti je bilo treba zagotoviti čim podrobnejši opis metodologije.

Še ena prepoznavna značilnost te študije je velika raznolikost podatkovnih zbirk in drugih virov podatkov, uporabljenih za opredelitev, katere gospodarske panoge so panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, ter oceno njihovega prispevka k zaposlenosti, BDP in drugim gospodarskim kazalnikom. Popoln seznam je na voljo v poglavju 5.

Poleg tega so se po potrebi uporabljali podatki o tretji državi glede določenega sektorja, zlasti v zvezi z oceno trgovine s proizvodi z geografskimi označbami.

Da bi se opredelilo, katere gospodarske panoge so panoge z intenzivno uporabo PIL, se je podatkovne zbirke registra uradov EUIPO, EPO in CPVO uskladilo s komercialno podatkovno zbirko ORBIS.¹⁷ Tako usklajena podatkovna zbirka vsebuje podatke o približno 345 000 podjetjih, vključno s številom blagovnih znamk EU, registriranih modelov Skupnosti, patentov in žlahtniteljskih pravic v Skupnosti, ki so jih prijavila posamezna podjetja in so bili pozneje odobreni, in klasifikaciji gospodarskih panog ter različnih finančnih in ekonomskih spremenljivkah za vsako od njih, kar zagotavlja niz podatkov, ki jih je mogoče uporabiti v prihodnjih podrobnejših študijah.

Z uporabo te podatkovne zbirke se je za vsako gospodarsko panogo izračunalo število blagovnih znamk, modelov, patentov in žlahtniteljskih pravic na zaposlenega, pri čemer so se gospodarske panoge, v zvezi s katerimi je bilo ugotovljeno nadpovprečno zadevno število, šteje za gospodarske panoge, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL. Ta izračun je bil opravljen na ravni EU, pri njem pa se niso upoštevale nacionalne vloge, ki so jih opravila podjetja v podatkovni zbirki. Ta pristop, ki je bil deloma potreben zaradi pomanjkljivih podatkov, kljub temu upravičuje predpostavka, da bi se v zvezi z neko gospodarsko panogo, ki je opredeljena kot panoga, v kateri se intenzivno uporabljajo PIL, na podlagi registracije pravic intelektualne lastnine na ravni EU prav tako štelo, da je gospodarska panoga, v kateri se intenzivno uporabljajo PIL, če bi bile vključene tudi nacionalne pravice intelektualne lastnine na zaposlenega.

Metodologija usklajevanja je bila izboljšana in avtomatizirana za to študijo, pri čemer so bili uporabljeni novi podatki iz zbirke ORBIS. Poleg tega je bila spremenjena metoda za opredelitev industrij z intenzivno uporabo žlahtniteljskih pravic, zaradi česar so bili opredeljeni trije dodatni tovrstni sektorji. Posledično je bilo opredeljenih 353 panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v primerjavi s 342 v prejšnji študiji. Iste panoge kot v prejšnji študiji so se šteje za panoge z intenzivno uporabo avtorskih pravic in geografskih označb.

Osnovna predpostavka, na kateri temelji metodologija, je, da je obseg, v katerem je neka gospodarska panoga panoga, v kateri se intenzivno uporabljajo PIL, neločljiva značilnost zadevne panoge, ne glede na to, kje je locirana.¹⁸ Pri ocenjevanju prispevka posameznih gospodarskih panog k gospodarstvu se ocenjujeta število delovnih mest in BDP, ki jih zadevna gospodarska panoga ustvari v vsaki državi članici in EU, ne pa izvor temeljnih PIL.

¹⁷ ORBIS je podatkovna zbirka finančnih informacij o evropskih podjetjih, ki jo zagotavlja družba Bureau van Dijk in temelji na podatkih, pridobljenih iz vlog podjetij v registre družb ali podobnih evidenc v različnih državah. Vključuje podatke o vseh podjetjih, ne glede na to, ali so uvrščena na borzo ali ne (kot običajno velja za MSP).

¹⁸ Izjema so geografske označbe, ki se analizirajo za vsako državo posebej.

Če na primer avtomobilsko podjetje s sedežem v državi A zgradi proizvodni obrat v državi B, se tako ustvarjena delovna mesta in dodana vrednost pripišejo gospodarstvu države B. Zato o inovativnosti neke države ni mogoče sklepati le na podlagi prispevkov, ki jih imajo na državni ravni gospodarskih panog, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL. V zgornjem primeru je večji prispevek gospodarskih panog z intenzivno uporabo patentov v državi B posledica odločitev o tem, kje naj se postavi obrat za proizvodnjo avtomobilov, vendar pa so bili osnovne raziskave in razvoj opravljeni v državi A ali povsem tretji državi.

Za pojasnitev tega vprašanja so v poglavju 8 navedene države, iz katerih izvirajo patenti, blagovne znamke, modeli in žlahtniteljske pravice iz podatkovne zbirke, uporabljene za to študijo, v njem pa so predstavljeni tudi statistični podatki o deležu delovnih mest v gospodarskih panogah, v katerih se intenzivno uporabljajo PIL, v posameznih državah članicah, ustvarjenih v podjetjih s sedežem v drugih državah članicah ali zunaj EU.

Objavila in uredila urad EPO in urad EUIPO
München, Nemčija, in Alicante, Španija

www.epo.org

www.euipo.europa.eu

Oblikovanje: Grafično oblikovanje Evropskega patentnega urada, München

Poročilo je na voljo za prenos na naslovih:

www.epo.org/ipr-intensive-industries

www.euipo.europa.eu/ipcontribution

